

Forum civilne akcije FORCA
Knjaza Miloša 8
31 210 Požega

E-mail: info@forca.rs
www.forca.rs

Centar za ravnomerni regionalni razvoj
Masarikova 5/VI
11 000 Beograd

E-mail: office@centrir.org
www.centrir.org

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

Fondacija za otvoreno društvo, Srbija
Kneginje Ljubice 14
11 000 Beograd

E-mail: office@fosserbia.org
www.fosserbia.org

Opštine uključene u projekat "Transparentnost-ključna odlika Dobre lokalne samoUprave":

INFORMACIJE OD JAVNOG ZNAČAJA U SLUŽBI PRAĆENJA RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

INFORMACIJE OD JAVNOG ZNAČAJA U SLUŽBI PRAĆENJA RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

INFORMACIJE OD JAVNOG ZNAČAJA U SLUŽBI PRAĆENJA RADA LOKALNE SAMOUPRAVE

Izdavač:

Forum civilne akcije FORCA

Autor:

Vanesa Belkić

Prelom i dizajn:

Grafički studio F-Design, Požega

Štampa:

Grafički studio F-Design, Požega

Tiraž:

300

Godina:

2017.

FONDACIJA ZA OTVORENO DRUŠTVO, SRBIJA
OPEN SOCIETY FOUNDATION, SERBIA

Ova brošura je izrađena uz finansijsku podršku Fondacije za otvoreno društvo, Srbija. Njen sadržaj predstavlja isključivu odgovornost autora i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovište Fondacije za otvoreno društvo, Srbija.

UVOD

Brošura pred Vama nastala je na projektu „Transparentnost-ključna odlika Dobre lokalne samoUprave“ koji sprovode udruženja Forum civilne akcije FORCA iz Požege i Centar za ravnomerni regionalni razvoj CenTriR iz Beograda uz finansijsku podršku Fondacije za otvoreno društvo, Srbija. Opšti cilj ovog regionalnog projekta jeste unapređenje proaktivne transparentnosti opštinskih uprava i lokalnih javnih preduzeća i ustanova u 6 opština Zlatiborskog i Moravičkog okruga.

Projekat ima dve komponente. Prva je posvećena unapređenju ljudskih i tehničkih kapaciteta 30 lokalnih organa javne vlasti za efikasniju primenu Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i sprovođenje proaktivnih mera za unapređenje transparentnosti rada. Druga komponenta projekta, u okviru koje je objavljena ova brošura, namenjena je osnaživanju aktivističkih potencijala lokalnih organizacija civilnog društva iz Gornjeg Milanovca, Lučana, Čajetine, Bajine Bašte, Priboja i Prijepolja za pristup informacijama od javnog značaja i sprovođenje građanskog nadzora nad radom lokalne samouprave.

Brošura je prevashodno namenjena lokalnim organizacijama civilnog društva sa ciljem njihovog informisanja o značaju i ključnim pojmovima u vezi sa praćenjem rada lokalnih organa i institucija koje vrše javna ovlašćenja, kao i o ostvarivanju prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja koje im mogu biti dragocene u tom procesu. S obzirom na čitalačku publiku kojoj je namenjena, brošuru odlikuje visoka komunikabilnost sa nizom eksternih izvora (zakonska regulativa, baze podataka, zvanične veb prezentacije itd.) na koje se čitaoci/teljke upućuju za dodatna pojašnjenja i više informacija, dok su u samoj brošuri predstavljeni osnovni koncepti i ključne teme.

1. SVRHA I ZNAČAJ PRAĆENJA RADA LOKALNIH ORGANA VLASTI
2. PRAVO NA SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA
3. PROAKTIVNA I REAKTIVNA TRANSPARENTNOST JAVNE UPRAVE
4. INFORMATOR O RADU ORGANA JAVNE UPRAVE
5. POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA

SVRHA I ZNAČAJ PRAĆENJA RADA LOKALNIH ORGANA VLASTI

U predstavničkim demokratijama građani na slobodnim i demokratskim izborima biraju svoje predstavnike da u njihovo ime i za njihov račun vrše funkciju vlasti, i u vezi sa time, da upravljaju poslovima od javnog značaja. To nikako ne znači da građani, tokom trajanja mandata izabranih predstavnika, nemaju pravo i obavezu da prate i nadziru njihov rad, kao i

da se aktivno uključuju predlozima i inicijativama u formulisanje i sprovođenje javnih politika. To pravo leži u činjenici da građani samim činom izbora svojih predstavnika ne prenose na njih svoj tzv. narodni suverenitet, nego ih, poklanjajući im svoje poverenje na izborima, ovlašćuju da u njihovo ime vrše funkciju vlasti i upravljaju različitim javnim poslovima. Zato se i kaže da su građani, zapravo, poslodavci funkcionerima i nosiocima javnih funkcija. Pošto nas

politička praksa nedvosmisleno uči da svaka vlast kvari svoje nosioce, a ponajviše ona koja nije ničim ograničena niti kontrolisana, praćenje rada lokalnih organa vlasti nameće se kao nepohodan i efikasan mehanizam za utvrđivanje odgovornosti nosilaca vlasti, ne samo kada je reč o njihovom zakonitom i etičkom postupanju, već i kada je reč o neispunjenim predizbornim obećanjima prema građanima koji su im ukazali poverenje.

Dakle, potreba za uvidom u rad i postupanje subjekata koji vrše prerogative vlasti i upravljaju drugim javnim poslovima je uslovljena „lako kvarljivom“ prirodom nosilaca vlasti, s jedne strane, odnosno ulogom građana kao savesnog poslodavca, koji ima obavezu i odgovornost da obezbedi najbolje moguće rezultate na planu održivosti i razvoja svoje lokalne zajednice, s druge strane.

Bez adekvatne kontrole i mehanizama odgovornosti svaka vlast, pa i ona ko jaje po svojoj prirodi demokratska, legalna i legitimna, vremenom nužno postaje birokratska, a njeno delovanje postaje suprotno stvarnim potrebama i interesima građana koje predstavlja.

REKLI SU JOŠ ...

„Poverenje je dobro, ali je kontrola bolja“

J.Dž. Staljin

„Svaka vlast kvari, apsolutna vlast kvari apsolutno“

H.B. Acton

„Ne može se imati poverenje u vlast prevelikih ovlašćenja“

Tacit

PRAVO NA SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA

Potreba za građanskim nadzorom rada javne uprave poslednjih decenija je dobila svoje pravno utemeljenje u vidu **prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja**. Ovo pravo se najčešće definiše kao pravo svakoga da od nosilaca vlasti, odnosno nosilaca javnih ovlašćenja, traži i dobije relevantne informacije od javnog značaja, kako bi se na delotvoran način omogućio uvid u rad i postupanje organa javne uprave. Na ovom pravu počiva koncept otvorene i transparentne javne uprave.

Pravo na slobodan pristup informacijama od javnog značaja je LJUDSKO PRAVO treće generacije, koje je izvedeno iz fundamentalnog prava na slobodno mišljenje i izražavanje u pravo da se bude obavešten i slobodu javnog informisanja.

Bez slobodnog pristupa informacijama od javnog značaja, građani ne samo da ne bi mogli da neposredno prate i kontrolišu postupanje organa javne uprave, već ne bi mogli ni da aktivno učestvuju, konstruktivnim predlozima i inicijativama, u rešavanju pitanja od zajedničkog i opšteg interesa. Razlog upravo leži u tome što **pravovremena, potpuna i istinita informisanost o pitanjima o kojima se odlučuje, odnosno u vezi sa kojim javna uprava postupa, prethodi svakoj delotvornoj i konstruktivnoj građanskoj participaciji u tim procesima**. Šta se podrazumeva pod informacijom od javnog značaja? Reč je informaciji koja je sadržana u nekom dokumentu, tzv. opredmećenoj informaciji, koja je nastala u

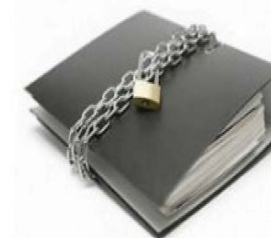
KO SVE IMA PRISTUP INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA?

SVAKO! Prema Ustavu Republike Srbije pravo na istinito, potpuno i blagovremeno obaveštavanje o pitanjima od javnog značaja pripada svima (član 51), a isto stoji i u Zakonu o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja (član 5).

To znači da tražilac informacije može biti svako fizičko i pravno lice, domaće i inostrano, pod jednakim uslovima i bez obzira na državljanstvo, prebivalište, sedište, nacionalnu, versku, rasnu, polnu i bilo koju drugu pripadnost.

KAO NA PRIMER...

Udruženje građana, privatna kompanija, radio stanica, politička stranka, javna institucija npr. škola, centar za socijalni rad, opštinska uprava, bilo koje fizičko lice, uključujući maloletna lica, itd.

OD KOGA MOŽEMO DA TRAŽIMO INFORMACIJE OD JAVNOG ZNAČAJA?

SVAKO može od bilo kog organa javne vlasti da zahteva pristup informacijama od javnog značaja. U ove organe spadaju državni organi, organi teritorijalne autonomije, organi lokalne samouprave i organizacije kojima je zakonom povereno vršenje javnih ovlašćenja. Takođe, među ovim organima se nalaze i pravna lica koje osniva ili finansira u celini ili pretežnom delu državni organ.

KAO NA PRIMER od...

Predsednika Republike, Narodne skupštine, Vlade, ministarstava, sudova, nezavisnih državnih institucija poput Agencije za borbu protiv korupcije, Zaštitnika građana, Državne revizorske institucije, zatim fakulteta, škola, javnih preduzeća, bolnica, domova zdravlja, biblioteka, turističkih organizacija, muzeja, pozorišta itd.

radu ili u vezi sa radom organa vlasti i koja se nalazi u posedu tog organa. Dakle, jedno od bitnih svojstava ove informacije jeste da **ona mora biti sadržana u nekom pravnom aktu** koji nastaje u radu ili u vezi sa radom organa javne uprave, kao što su odluke, rešenja, zapisnici, pravilnici, programi rada, akcioni planovi itd. Zatim, potrebno je **da se taj dokument nalazi u posedu tog organa**, na primer u njegovoj pisarnici ili arhivi, i to bez obzira na formu samog dokumenta (elektronski, štampani) i vrstu nosača te informacije (papir, filmska traka, CD, DVD itd.). Pravo pristupa informacijama od javnog značaja podrazumeva: 1) pravo da budemo obavешteni o tome da li organ poseduje određenu informaciju, 2) da nam se omogući uvid u dokument koji sadrži tu informaciju, 3) da dobijemo kopiju tog dokumenta na način koji sami izaberemo (u službenim prostorijama organa, poštom na kućnu adresu, imejlom na imejl adresu itd.).

Svi organi javne vlasti (trenutno ih je 11.077) su nabrojani u Katalogu organa javne vlasti, koji je dostupan na veb sajtu Poverenika za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti. Klikom na sledeći baner možeš lako doći do informacije o ovim organima, pogotovo onih koji se nalaze u tvojoj opštini/gradu.

Каталог органа

Органи јавне власти на које се примењује Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја

www.poverenik.rs

PROAKTIVNA I REAKTIVNA TRANSPARENTNOST JAVNE UPRAVE

Proaktivna i reaktivna transparentnost predstavljaju dva različita načina na koje organi javne uprave čine javnosti dostupne informacije od javnog značaja.

Proaktivna transparentnost podrazumeva objavljivanje informacija od javnog značaja pre nego što ih javnost zatraži, dok **reaktivna transparentnost** podrazumeva dostupnost određene informacije tek nakon što je javnost zatraži i to podnošenjem zahteva za slobodan pristup informacijama od javnog značaja.

Koncept dobre uprave, upravo, počiva na proaktivnoj transparentnosti i odražava težnju ka uspostavljanju efikasne, efektivne i transparentne uprave koja je otvorena za učešće građana u formulisanju, praćenju i sprovođenju javnih politika. Značaj proaktivne transparentnosti je posebno glorifikovan poslednje decenije usled procvata informacionih tehnologija koje su omogućile laku i jeftinu diseminaciju informacija ka najširoj javnosti putem zvaničnih veb prezentacija organa javne uprave. Međutim, reaktivna transparentnost nije izgubila na značaju, pošto organi javne uprave iz niza razloga nisu u mogućnosti da proaktivno objavljuju sve informacije od javnog značaja, već filtriraju i proaktivno objavljuju samo one za koje pretpostavljaju da su interesantne javnosti. Upravo zato reaktivna transparentnost omogućava da građani, u skladu sa Zakonom o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja, traže i dobiju one informacije koje nisu proaktivno objavljene, a u koje žele da ostvare uvid. Da bi to uspeli potreb-

no je, najpre, da poznaju zakonski okvir koji reguliše ovu oblast, a zatim i da ulože trud i vreme za pokretanje postupka za ostvarivanje prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja.

ZAKONSKI OKVIR ZA TRANSPARANTAN RAD JAVNE UPRAVE

Ustavom Republike Srbije, kao najvišim pravnim aktom, predviđena je obaveza objavljivanja svih zakonskih i podzakonskih akata. Najvažniji zakon koji reguliše ovu oblast je **Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja**, koji u najvećoj meri uređuje, pre svega, reaktivnu transparentnost državnih organa, koja se ostvaruje pokretanjem postupka za pristup informacijama od javnog značaja, kao i proaktivnu transparentnost, koja se ostvaruje objavljivanjem informatora o radu organa javne vlasti. Dalje, objavljivanje informatora o radu je detaljno regulisano **Uputstvom za izradu i objavljivanje informatora o radu državnog organa**. **Zakonom o javnim nabavkama** uređena su pitanja proaktivne transparentnosti u vezi sa sprovođenjem javnih nabavki, dok su u **Smernicama za izradu veb prezentacija organa državne uprave, organa teritorijalne autonomije i jedinica lokalne samouprave v5.0** data uputstva kako da organi javne uprave unaprede proaktivnu transparentnost i informisanje građana putem zvaničnih veb prezentacija.

ZA PRAĆENJE RADA LOKALNE SAMOUPRAVE POTREBNO JE POZNAVATI I...

Pronađi koliki je indeks transparentnosti tvoje opštine/grada na skali od 0 do 100 i koje su kritične tačke netransparentnosti u njihovom radu:

<http://transparentnost.org.rs/LTI/index.html>

INFORMATOR O RADU ORGANA JAVNE UPRAVE

Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja je kao osnovni vid proaktivne transparentnosti državnih organa predvideo izradu i objavljivanje informatora o radu najmanje jednom godišnje. Ovaj dokument je zamišljen kao svojevrsna lična karta organa javne uprave, koja sadrži veliki broj značajnih informacija o radu samog organa, počev od osnovnih podataka o organizacionoj strukturi, nadležnostima i opisu poslova organizacionih jedinica i funkcionera, preko detaljnog spiska usluga i procedura za pružanje istih građanima i privrednim subjektima, pa do podataka o budžetu, javnim nabavkama, platama i zaradama zaposlenih itd. Iako je sadržina ovog dokumenta precizno definisana podzakonskim aktom - *Uputstvom za izradu i objavljivanje informatora o radu državnog organa*, istraživanja pokazuju da veliki broj opštinskih/gradskih uprava ovaj dokument objavljuje samo da bi formalno ispunio zakonsku obavezu, jer njegova obavezna sadržina uglavnom nije zadovoljena i to, pre svega, u pogledu informacija koje građane najviše interesuju: javne nabavke, trošenje budžeta, državna pomoć, plate i zarade zaposlenih itd. Ovim ne samo da se krši zakon i otvara prostor za sumnju i nagađanja oko postojanja korupcije i nezakonitih aktivnosti, već se i umanjuje poverenje građana u transparentno postupanje organa javne uprave i otežava pristup informacijama do kojih je onda moguće doći pokretanjem postupka za pristup informacijama od javnog značaja. A to zahteva poznavanje zakonske procedure, kao i vreme i trud tražioća informacije.

Za praćenje rada lokalne samouprave i drugih lokalnih institucija bitno je znati da je objavljivanje informatora o radu zakonska obaveza ne samo opštinskih/gradskih uprava, već i svih drugih organa vlasti kojima je zakonom povereno vršenje javnih ovlašćenja, a koji se nalaze na teritoriji određene opštine/grada, kao što su osnovne i srednje škole, fakulteti, centri za socijalni rad, sudovi itd.

Proveri kako je ocenjena sadržina informatora o radu tvoje opštine/grada u istraživanju koje je sprove-la Beogradska otvorena škola BOŠ

www.dostup.no

Pored jasno definisane sadržine informatora, organi javne uprave, koji imaju obavezu objavljivanja ovog dokumenta, treba da ga objave na svojoj zvaničnoj veb prezentaciji i to u vidu banera na naslovnoj stranici ili u okviru glavnog menija. Informator mora biti izrađen u elektronskom formatu koji omogućava pretraživanje po ključnim rečima, zatim kopiranje delova dokumenta i preuzimanje u celosti dokumenta sa Interneta. Ovo su zahtevi navedeni u pomenutom Uputstvu, koji su još uvek, ispostavilo se, nedostižni za pojedine organe javne uprave. Međutim, danas se sve češće mogu čuti zahtevi za „otvaranje“ podataka iz informatora o radu, pošto je Srbija kroz članstvo u Partnerstvu za otvorenu upravu preuzela obavezu povećanja transparentnosti, odgovornosti i integriteta organa javne vlasti. Otvaranje podataka zapravo znači da je podatke koji se nalaze u posedu organa javne vlasti potrebno javno prezentovati u obliku

pogodnom za dalju računarsku obradu, koji svako može slobodno da koristi i da bez ograničenja ukršta sa podacima iz drugih izvora, da ih analizira i dalje distribuira sa ciljem povećanja razvojnih mogućnosti za građane, civilni, privredni, naučni i državni sektor. Ovo bi konkretno značilo brzo, lako

OBAVEZNA SADRŽINA INFORMATORA O RADU

1. Sadržaj
2. Osnovni podaci i državnom organu i informatoru
3. Organizaciona struktura
4. Opis funkcija starešina
5. Opis pravila u vezi sa javnošću rada
6. Spisak najčešće traženih informacija od javnog značaja
7. Opis nadležnosti, ovlašćenja i obaveza
8. Opis postupanja u okviru nadležnosti, ovlašćenja i obaveza
9. Navođenje propisa
10. Usluge koje organ pruža zainteresovanim licima
11. Postupak radi pružanja usluga
12. Pregled podataka o pruženim uslugama
13. Podaci o prihodima i rashodima
14. Podaci o javnim nabavkama
15. Podaci o državnoj pomoći
16. Podaci o isplaćenim platama, zaradama i drugim primanjima
17. Podaci o sredstvima rada
18. Čuvanje nosača informacija
19. Vrste informacija u posedu
20. Vrste informacija kojima državni organ omogućava pristup
21. Informacije o podnošenju zahteva za pristup informacijama

i jeftino ukrštanje, poređenje, obradu i analizu podataka iz informatora o radu velikog broja različitih organa javne vlasti koji bi se sada nalazili na jednom nacionalnom portalu otvorenih podataka, a ne samo na zvaničnim veb prezentacijama mnogobrojnih organa javne uprave.

U iščekivanju zakonskih i drugih preduslova za otvaranje podataka organa javne uprave, kao izvore podataka u procesu sprovođenja građanskog nadzora nad radom javne uprave potrebno je koristiti informatore o radu i druga dokumenta objavljena na zvaničnim prezentacijama organa javne vlasti. Ukoliko informacije nisu proaktivno objavljene, potrebno je pokrenuti postupak za pristup informacijama od javnog značaja u skladu sa Zakonom.

Za analizu sadržine informatora o radu lokalnih organa javne uprave prati sledeće korake:

- 1) proveriti u Katalogu organa javne vlasti da li taj organ ima obavezu objavljivanja informatora o radu,
- 2) pročitaj Uputstvo za izradu i objavljivanje informatora o radu državnog organa,
- 3) ukoliko je informator dostupan na Internetu preuzmi ga, a ukoliko nije pošalji organu zahtev za slobodan pristup informacijama od javnog značaja kojim ćeš zahtevati uvid ili izdavanje kopije informatora,
- 4) kao koristan instrument za analizu infomatora možeš koristiti upitnik koji ćeš preuzeti sa sajta Centra za ravnomerni regionalni razvoj, a koji se kao aneks nalazi na kraju ove brošure.

POSTUPAK ZA OSTVARIVANJE PRAVA NA SLOBODAN PRISTUP INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA

Ostvarivanje prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja je propisano jasnom zakonskom procedurom. Ova procedura ima nekoliko koraka.

1. Slanje zahteva organu vlasti od koga se zahteva pristup informacijama. Zakon nije propisao obaveznu formu zahteva, ali jeste obavezne elemente koji svaki zahtev mora da sadrži: **a) naziv organa kome se obraćamo, b) ime, prezime i adresa tražioca informacije, c) opis informacije koja se traži.** Organ vlasti kome se obraćamo može imati posebnu formu zahteva, ali ne sme odbiti zahtev koji sadrži zakonom propisane elemente, iako nije korišćena forma zahteva koju je organ izradio. Najveći broj organa vlasti koristi model zahteva koji je izradio Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti i koji se može preuzeti na njegovom sajtu. Zahtev se može uputiti poštom, imejlom ili čak usmeno tako što ga ovlašćeno lice organa vlasti beleži u vidu zapisnika i unosi u posebnu evidenciju primljenih zahteva.

U zahtevu je potrebno navesti način uvida u traženu informaciju, odnosno da li želimo samo odgovor da li organ vlasti poseduje traženu informaciju, i/ili želimo uvid u dokument koji sadrži informaciju u službenim prostorijama tog organa i/ili želimo da nam kopija tog dokumenta bude

uručena i na koji način (na adresu ili u prostorijama organa). Bitno je znati da tražilac informacije može zahtevati bilo koju kombinaciju načina uvida u traženu informaciju tj. da može zahtevati odgovor da li organ vlasti poseduje traženu informaciju i dobijanje kopije dokumenta koji sadrži informaciju na poštansku adresu ili npr. uvid u dokument koji sadrži informaciju u službenim prostorijama organa uz istovremno uručenje kopije tog dokumenta na licu mesta.

Tražilac informacije u zahtevu NE MORA da:

- navede razlog zbog koga traži tu informaciju,
- dokazuje postojanje opravdanog interesa javnosti da (sa) zna tu informaciju,
- obrazloži šta će dalje učiniti sa dobijenom informacijom

2. Zakonski rok za postupanje po zahtevu. Zakonski rok je 15 dana od momenta prijema zahteva i u tom roku organ vlasti treba da tražioca obavesti o posedovanju informacije, da stavi na uvid dokument koji sadrži traženu informaciju, ili da izda i pošalje kopiju tog dokumenta, odnos-

Uvid u dokumenta koja sadrže informaciju od javnog značaja je besplatan, ali zato organ vlasti može zahtevati od tražioca informacije naknadu nužnih troškova za izdavanje kopije dokumenta i slanje poštom. Visina naknade je uređena posebnim aktom - Uredbom o visini naknade nužnih troškova za izdavanje kopije dokumenata na kojima se nalaze informacije od javnog značaja. Ispostavilo se da u praksi organi vlasti vrlo retko naplaćuju nužne troškove, pre svega kada se radi o izdavanju kopija manjeg obima.

no da ako nema informaciju, a zna koji organ je poseduje, uputi tražioca informacije kome da se obrati.

Pored ovog opšteg roka, postoje i dva posebna roka za postupanje po zahtevu. U slučaju da je tražena informacija od značaja za zaštitu slobode ili života nekog lica, odnosno za ugrožavanje ili zaštitu zdravlja stanovništva i životne sredine rok za postupanje po zahtev je 48 sati. Konačno, u slučaju da zahtevom tražimo pristup većem broju informacija koje organ vlasti ne može u roku od 15 dana da pronađe, izdvoji iz arhive, kopira i pošalje, onda on može da traži produženje zakonskog roka najduže do 40 dana od momenta dobijanja zahteva. Organ javne uprave je dužan da u roku od 7 dana od momenta prijema zahteva obavesti tražioca informacije o produžetku roka za postupanje po zahtevu.

Ukoliko organ vlasti uopšte ne odgovori na primljeni zahtev u zakonskom roku takvu situaciju nazivamo „ćutanje uprave“ zbog čega tražilac informacije može izjaviti žalbu Povereniku.

3. Žalba Povereniku za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti.

U najvećem broju slučajeva organi javne uprave pozitivno odgovore na zahtev tražilaca informacija od javnog značaja. Međutim, u situacijama poput „ćutanja uprave“, dobijanja nepotpunog odgovora, odbacivanja i odbijanja zahteva, kao i u drugim zakonom previđenim situacijama u kojima se nađe tražilac informacije, to automatski ne znači da je on naišao na nepremostivu barijeru u ostvarenju svog Ustavom i zakonom garantovanog prava. Tom prilikom tražilac informacije ima zakonsku mogućnost da se žali Povereniku. Model žalbe je moguće preuzeti sa veb prezentacije Poverenika, vodeći računa šta je razlog žalbe (ćutanje uprave ili odbijanje/odbacivanje zahteva od strane organa vlasti), pošto postoje dva različita modela žalbi. Žalbu je potrebno uputiti 15 dana od momenta dobijanja rešenja/akta organa javne uprave, čijom sadržinom tražilac nije zadovoljan. Sam Poverenik ne poseduje informacije kojima tražilac zahteva pristup, već je njegova uloga da proceni da li je odluka organa vlasti o dobijanju/odbacivanju zahteva bila opravdana ili ne i zašto. Poverenik u vezi žalbe može postupiti trojako:

1) **odbaciti žalbu** (npr. ukoliko je neblagovremena, ukoliko ju je podnelo neovlašćeno lice itd.)

2) **usvojiti žalbu** (ovo je najčešći slučaj i tada Poverenik ostavlja rok od 3 dana organu da obezbedi uvid u tražene informacije)

3) **odbiti žalbu** (u slučaju da Poverenik smatra da ne treba omogućiti uvid u tražene informacije u skladu sa Zakonom).

Postoje institucije protiv čije odluke o odbijanju pristupa informacijama od javnog značaja nije moguće izjaviti žalbu Povereniku: Narodna Skupština, predsednik Republike Srbije, Vlada Republike Srbije, Vrhovni kasacioni sud Srbije, Ustavni sud i Republički javni tužilac. U ovim situacijama tražilac informacije može da pokrene spor pred Upravnim sudom u roku od 30 dana od dana dostavljanja rešenja.

Međutim, odbijanje žalbe od strane Poverenika ne znači i kraj traženju i dobijanju informacije, jer se protiv odluke Poverenika može podneti tužba Upravnom sudu.

Razlozi za isključenje i ograničenje slobodnog pristupa informacijama od javnog značaja navedeni su u Zakonu u članu 9 do člana 14.

ANEKSI

ANEKS 1 - Zahtev za pristup informacijama od javnog značaja

.....
Naziv i sedište organa kome se zahtev upućuje

**ZAHTEV
za pristup informacijama od javnog značaja**

Na osnovu člana 15. st. 1. Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja („Službeni glasnik RS“, br. 120/04, 54/07, 104/09 i 36/10), od gore navedenog organa zahtevam:*

- obaveštenje da li poseduje traženu informaciju;
- uvid u dokument koji sadrži traženu informaciju;
- kopiju dokumenta koji sadrži traženu informaciju;
- dostavljanje kopije dokumenta koji sadrži traženu informaciju:**
  - poštom
  - elektronskom poštom
  - faksom
  - na drugi način:*** _____

Ovaj zahtev se odnosi na sledeće informacije:

_____
_____
_____
(navesti što precizniji opis informacije koja se traži kao i druge podatke koji olakšavaju pronalaženje tražene informacije)

U _____,
dana _____ 201__ godine

_____
Tražilac informacije/Ime i prezime

_____
adresa

_____
drugi podaci za kontakt

_____
Potpis

* U kućici označiti koja zakonska prava na pristup informacijama želite da ostvarite.

** U kućici označiti način dostavljanja kopije dokumenta.

*** Kada zahtevate drugi način dostavljanja obavezno upisati koji način dostavljanja zahtevate.

UPITNIK ZA ANALIZU INFORMATORA O RADU DRŽAVNOG ORGANA

Naziv državnog organa	<input style="width: 80%;" type="text"/>
Naziv opštine/grada sedišta državnog organa	<input style="width: 80%;" type="text"/>
Kontakt osoba za ažuriranje Informatora o radu	<input style="width: 80%;" type="text"/>

I DEO

	DA	NE	KOMENTAR
Da li je naziv informatora o radu pravilno napisan?	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Da li je informator o radu objavljen na zvaničnoj internet prezentaciji državnog organa ili u okviru prezentacije drugog državnog organa?	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Da li je informator o radu pravilno objavljen na internet prezentaciji - u vidu banera ili u okviru glavnog menija?	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Da li postoji veb adresa informatora o radu i da li je u rs. domenu?	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Da li je informator o radu izrađen na srpskom jeziku ćirilicom i/ili latiničnom pismu?	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Da li informator o radu izrađen u elektronskom dokumentu u okviru koga je moguće pretraživanje po ključnim rečima?	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Da li je informator o radu moguće preuzeti u celosti sa veb prezentacije državnog organa?	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Da li se iz njega mogu kopirati delovi dokumenta?	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Ukoliko se u dokumentu nalaze linkovi, da li su linkovi aktivni?	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Da li dokument sadrži pravilan naziv informatora i datum poslednjeg ažuriranja u zaglavlju?	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>

II DEO

	DA	NE	KOMENTAR
Da li informator o radu ima sadržaj?	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Da li je sadržaj prati redosled obaveznih poglavlja od 1. do 21. poglavlja?	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
Da li je sadržaj linkovan?	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>

III DEO

Da li informator o radu sadrži sledeća obavezna poglavlja?

Br.	NAZIV POGLAVLJA	DA	NE	KOMENTAR
1.	Sadržaj	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
2.	Osnovni podaci o državnom organu i informatoru	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
3.	Organizaciona struktura	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
4.	Opis funkcija starešina	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
5.	Opis pravila u vezi sa javnošću rada	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
6.	Spisak najčešće traženih informacija od javnog značaja	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
7.	Opis nadležnosti, ovlašćenja i obaveza	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
8.	Opis postupanja u okviru nadležnosti, ovlašćenja i obaveza	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
9.	Navođenje propisa	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
10.	Usluge koje organ pruža zainteresovanim licima	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
11.	Postupak radi pružanja usluga	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
12.	Pregled podataka o pruženim uslugama	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
13.	Podaci o prihodima i rashodima	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>
14.	Podaci o javnim nabavkama	☐	☐	<input style="width: 95%;" type="text"/>

III DEO

Da li informator o radu sadrži sledeća obavezna poglavlja?

Br.	NAZIV POGLAVLJA	DA	NE	KOMENTAR
15.	Podaci o državnoj pomoći	☐	☐	
16.	Podaci o isplaćenim platama, zaradama i drugim primanjima	☐	☐	
17.	Podaci o sredstvima rad	☐	☐	
18.	Čuvanje nosača informacija	☐	☐	
19.	Vrste informacija u posedu	☐	☐	
20.	Vrste informacija kojima državni organ omogućava pristup	☐	☐	
21.	Informacije o podnošenju zahteva pristup informacijama	☐	☐	